

IX kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ KOMISJI GOSPODARKI

I ROZWOJU

(NR 17)

z dnia 15 września 2020 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Gospodarki i Rozwoju (nr 17)

15 września 2020 r.

Komisja Gospodarki i Rozwoju, obradująca pod przewodnictwem posła **Wojciecha Zubowskiego (PiS)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2019 roku (druk nr 522) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Maciej Maciejewski** p.o. dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Katarzyna Gadecka, Izabella Kulesza-Rozesłaniec, Ziemowit Uździcki** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Szanowni państwo, otwieram posiedzenie Komisji Gospodarki i Rozwoju. Witam wszystkich członków Komisji oraz pana Macieja Maciejewskiego, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami..

Informuję, że posiedzenie Komisji zostało zwołane przez panią marszałek Sejmu na podstawie art. 198j ust. 2 regulaminu Sejmu i będzie prowadzone z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiających porozumiewanie się na odległość. Przystępujemy zatem do stwierdzenia kworum. Proszę państwa posłów o naciśnięcie jakiegokolwiek przycisku w celu potwierdzenia obecności na posiedzeniu. Dziękuję bardzo.

Czy możemy już zakończyć głosowanie? Stwierdzam, że przynajmniej w formie elektronicznej głosowało 16 posłów. Mamy jeszcze osoby, które nie wzięły udziału w głosowaniu w formie elektronicznej, ale znajdują się na sali. Stwierdzam, że mamy kworum.

Informuję, że instrukcje zgłaszania się do zabrania głosu w dyskusji przez posłów i gości łączących się zdalnie otrzymali państwo drogą e-mailową.

Porządek dzienny dzisiejszego posiedzenia przewiduje rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2019 r., druk nr 522, w zakresie działania Komisji. Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Informuję, że marszałek Sejmu w dniu 29 lipca br. skierowała sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2019 r. do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej celem rozpatrzenia i przedstawienia opinii w terminie do dnia 30 września 2020 r. Do pozostałych komisji sejmowych skierowała sprawozdanie celem rozpatrzenia w swoim zakresie działania i przedstawienia uwag i wniosków dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej w terminie do dnia 23 września 2020 r. Proszę pana dyrektora o przedstawienie informacji.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji Najwyższej Izby Kontroli Maciej Maciejewski:

Dzień dobry państwu. Chciałbym przedstawić informację z działalności Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w zakresie, w jakim współpracujemy z państwem i wykonujemy swoje obowiązki. Podstawowym celem działalności kontrolnej prowadzonej przez departament była w 2019 r. ocena działań organów administracji rządowej oraz innych jednostek organizacyjnych funkcjonujących w ramach działów: gospodarka i Skarb Państwa, a także ocena gospodarowania mieniem Skarbu Państwa

i ochrony interesów państwa. Wszystkie oceny, uwagi i wnioski, które wynikały z ustaleń naszych kontroli, zostały przedstawione w wystąpieniach pokontrolnych do kierowników jednostek kontrolowanych, a także do wszystkich zainteresowanych instytucji i urzędów. Ze wszystkich kontroli planowych zostały opracowane informacje pokontrolne, które zostały przekazane marszałkom Sejmu i Senatu oraz właściwym komisjom sejmowym i senackim. Oczywiście te informacje również każdorazowo przedkładane były prezydentowi RP i prezesowi Rady Ministrów.

W skrócie chciałbym teraz przedstawić, jakie wybrane aspekty działalności kontrolnej były realizowane w ramach prac naszego departamentu i jak wyglądały nasze informacje pokontrolne. Opracowaliśmy łącznie 19 informacji o wynikach kontroli. Z tego 10 dotyczyło wykonania budżetu państwa za rok 2018. Do marca 2020 r. dodatkowo zatwierdzone zostały jeszcze dwie informacje pokontrolne. Dotyczyły one: wyników kontroli nadzoru PGNiG SA nad EuRoPol Gaz SA w latach 2011–2017, inwestycji KGHM SA w złoża Sierra Gorda w Chile, działalności specjalnych stref ekonomicznych, funkcjonowania Polskiej Grupy Zbrojeniowej SA i spółek zależnych, inwestycji w moce wytwórcze energii elektrycznej w latach 2012–2018, odpraw dla kadry kierowniczej w strategicznych spółkach Skarbu Państwa w okresie 2011–2017, bezpieczeństwa wyrobów ze znakiem CE. Przedstawiliśmy również informacje: o wynikach kontroli efektywności energetycznej gospodarki, kontroli gospodarki finansowej realizacji wybranych zadań przez Instytut Badań Rynku Konsumpcji i Koniunktur oraz – tak jak wspomniałem – 10 informacji z wykonania budżetu państwa dotyczących poszczególnych części budżetowych. Nie będę ich tutaj wszystkich wymieniał, jeśli nie ma takiej potrzeby.

Jeśli chodzi o ważniejsze wyniki tych kontroli, w kontroli nadzoru PGNiG nad EuRoPol Gaz oceniliśmy pozytywnie sposób sprawowania nadzoru przez PGNiG w latach 2011–2018 nad spółką System Gazociągów Tranzytowych EuRoPol GAZ. Nie stwierdziliśmy naruszeń obowiązujących przepisów ani naruszeń istotnych interesów Skarbu Państwa w tej kontroli. Jeśli chodzi o kontrolę inwestycji KGHM w złoża Sierra Gorda w Chile, negatywnie oceniliśmy działania, które doprowadziły do zakupu za przeszło 9 mld zł 100% akcji spółki Quadra, ponieważ nie dokonano kompleksowej weryfikacji możliwości realizacji tego projektu i założeń, które zostały przyjęte w studium wykonalności. Kopalnia do końca pierwszego półrocza 2018 r. nie uzyskała zakładanej wydajności i efektywności ekonomicznej. Uruchomienie nastąpiło ponadto z rocznym opóźnieniem, przy przekroczeniu planowanych nakładów inwestycyjnych o blisko 50% – w sumie zamiast oczekiwanych zysków z inwestycji KGHM musiał dofinansowywać działalność kopalni.

Jeśli chodzi o kontrolę działalności specjalnych stref ekonomicznych, oceniliśmy, że strefy te w okresie od 2015 do 2017 r. nie były skutecznym instrumentem realizacji prorozwojowych celów polityki gospodarczej określonych w strategiach rządowych. Przyczyną zasadniczych nieprawidłowości, głównie o charakterze finansowym, które stwierdziliśmy, były w istotnym stopniu niewłaściwe interpretacje prawne wydawane w latach 2009–2014 przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych oraz ministra właściwego do spraw gospodarki. W konsekwencji tego były one kwestionowane przez sądy i inne instytucje, co powodowało konieczność zwrotu części środków przez niektóre spółki zarządzające tymi strefami.

Wyniki kontroli funkcjonowania Polskiej Grupy Zbrojeniowej SA i spółek zależnych – w efekcie tej kontroli negatywnie oceniliśmy funkcjonowanie grupy kapitałowej PGZ w okresie objętym kontrolą, a przede wszystkim sposób zarządzania tą grupą i brak strategii jej działania. W efekcie tego potencjał produkcyjny i rozwojowy spółek grupy nie był w stanie zagwarantować pełnego i terminowego zaspokojenia bieżących potrzeb Sił Zbrojnych RP ani potrzeb perspektywicznych, które m.in. były skatalogowane w „Planie modernizacji technicznej Sił Zbrojnych RP na lata 2013–2022”.

Jeśli chodzi o wyniki pozostałych kontroli, to chciałbym dodać, że istotna była nasza informacja o kontroli w inwestycje mocy wytwórczej energii elektrycznej w latach 2012–2018. Ustaliliśmy, że skala inwestycji podejmowanych w okresie objętym kontrolą odpowiadała potrzebom gospodarki Polski z punktu widzenia zapewnienia dostaw odpowiedniej wielkości produkcji energii elektrycznej. Biorąc jednak pod uwagę uwarunko-

wania i wymogi zaostrzającej się polityki środowiskowej, a także starzejące się bloki energetyczne, które będą podlegały wyłączeniu, zapewnienie bezpieczeństwa w średniookresowej i długookresowej perspektywie będzie uzależnione od terminowej budowy nowych mocy wytwórczych. Te objęte kontrolą miały znaczne opóźnienia. Z części również zrezygnowano, co wynikało też z tego, że brakowało rządowego dokumentu, który określałby jasno strategię rozwoju i modernizacji mocy wytwórczych. Na czas nie były też gotowe instrumenty, które wspierałyby przedsiębiorstwa energetyczne w podejmowaniu tak znacznych decyzji inwestycyjnych.

Jeśli chodzi o kontrolę odpraw dla kadry kierowniczej w strategicznych spółkach Skarbu Państwa, w ocenie NIK w przeważającej liczbie spółek objętych kontrolą wysokość świadczeń wypłacanych kadrze kierowniczej, zwłaszcza członkom zarządu, głównie w postaci odpraw i odszkodowań z tytułu zakazu konkurencji nie miała ekonomicznego uzasadnienia. Często mimo pogarszających się wyników finansowych kontrolowanych spółek w latach 2011–2015 wzrastały wynagrodzenia kadry kierowniczej, w tym głównie członków zarządu, co oczywiście wpływało później na wysokość wypłacanych odpraw.

Jeśli chodzi o kontrolę bezpieczeństwa wyrobów ze znakiem CE, ustaliliśmy, że ten system zapewnia konsumentom skuteczną ochronę przed wprowadzeniem na rynek wyrobów niespełniających określonych wymagań. Podmioty, które tworzą system nadzoru rynku, działając w obszarze wyrobów oznakowanych CE, są skuteczne i zapewniają konsumentom dostęp do wyrobów zgodnych z właściwymi regulacjami. Zwróciliśmy jednak uwagę, że pojawiają się pewne zagrożenia, które w niedalekiej przyszłości mogą tę skuteczność znacznie obniżyć, ponieważ system ten nie przewiduje tego, że konsumenci nie są do końca świadomi funkcjonowania znaku CE oraz tego, jaka wiedza i jaka treść się za nim kryje.

Jeśli chodzi o kontrolę efektywności energetycznej gospodarki, ustaliliśmy, że funkcjonujące mechanizmy wsparcia działań proefektywnościowych tworzą spójny system, który przyczynia się do uzyskania przez podmioty gospodarcze oszczędności energii, a przedsięwzięcia realizowane na rzecz poprawy efektywności energetycznej zapewniały faktyczne zmniejszenie zużycia energii. Skontrolowane przedsiębiorstwa energetyczne zrealizowały obowiązek uzyskania oszczędności energii przez umorzenie świadectw efektywności energetycznej lub uiszczenie opłaty zastępczej, a prezes Urzędu Regulacji Energetyki rzetelnie oceniał wykonanie tego obowiązku. Również wszyscy przedsiębiorcy, którzy mieli obowiązek wykonania audytu energetycznego, taki audyt przeprowadzili. W wyniku realizacji przedsięwzięć finansowanych ze środków NFOŚiGW uzyskano efekt w postaci zmniejszenia zapotrzebowania na energię cieplną i elektryczną w wysokości 375 tys. ton oleju ekwiwalentnego, czyli energetycznego odpowiednika tony ropy naftowej.

Chciałbym się jeszcze z państwem podzielić wynikami kontroli gospodarki finansowej realizacji wybranych zadań przez Instytut Badań Rynku Konsumpcji i Koniunktur. To była kontrola, która wyniknęła ze skargi, jaka wpłynęła do NIK. Ustaliliśmy, że podstawą gospodarki finansowej instytutów w przedziale czasowym od stycznia 2017 do czerwca 2018 r. był najem powierzchni biurowych oraz dotacje budżetowe. Jednocześnie, pomimo braku zdolności do bieżącego regulowania zobowiązań, w instytucie zwiększane było zatrudnienie i rosły płace. Były dyrektor instytutu w sposób nieprzejrzysty podjął jednoosobowo, bez udokumentowanej analizy, decyzję o zawarciu z jednym z dłużników instytutu ugody, w wyniku której instytut wycofał pozwy o zapłatę łącznej kwoty 500 tys. zł wraz z odsetkami oraz zrzekł się dalszych roszczeń objętych pozwami. W instytucie również stwierdzono szereg naruszeń przepisów prawa regulujących zasady wynagradzania. Ten szereg nieprawidłowości skutkowało zawiadomieniem do prokuratury w tej sprawie.

W wyniku naszych kontroli prowadzonych przez departament w 2019 r. również sformułowaliśmy wnioski *de lege ferenda* oraz prowadziliśmy kontrole doraźne, które często wykorzystywane są też jako kontrole rozpoznawcze. Była to m.in. kontrola dotycząca realizacji zadań w zakresie rozwoju elektromobilności. Ta kontrola zaowocowała prowadzoną w tym roku kontrolą, która w zasadzie się już skończyła, ale informacja jeszcze nie jest gotowa. Druga kontrola dotyczyła realizacji procedur zakupowych przez spółki

Skarbu Państwa. To była kontrola rozpoznawcza, która również zaowocowała kontrolą, którą prowadzimy w tym roku. Ponadto w ramach naszych działań rozpoznawania obszarów większego ryzyka w departamencie organizowaliśmy panele ekspertów, m.in. dotyczące przyszłości energetyki w Polsce, a także seminarium „Transformacja energetyczna w Polsce oraz elastyczność krajowego systemu elektroenergetycznego”.

Jak wspomniałem wcześniej, realizując wyniki naszych kontroli, departament w 2019 r. wystosował łącznie sześć zawiadomień o naruszeniu art. 63 ust. 1 z ustawy o NIK. Dwa z tych zawiadomień dotyczyły utrudniania samego procesu kontroli, a cztery pozostałe związane były z wynikami kontroli. Łącznie w 2019 r. pracownicy departamentu wzięli udział w 33 posiedzeniach komisji sejmowych i senackich, głównie Komisji Gospodarki i Rozwoju oraz Komisji do Spraw Energii i Skarbu Państwa. Ponadto pragnę państwa poinformować, że departament w 2019 r. nie otrzymywał zleceń kontroli kierowanych przez organy do tego uprawnione z art. 6 pkt 1 ustawy o NIK. Departament nie przeprowadzał wspólnie ani nie zlecał kontroli innym organom kontroli rewizji inspekcji i nie prowadził kontroli, w których do pozyskania informacji i danych stosowano by badania kwestionariuszowe. Nie uczestniczyliśmy również w kontrolach międzynarodowych.

Tak wyglądała aktywność Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji w telegraficznym skrócie. Dziękuję uprzejmie.

Przewodniczący poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Dziękuję bardzo. Otwieram dyskusję. Czy ktoś chciałby zabrać głos lub zadać pytanie? Rozumiem, że nie otrzymaliśmy zgłoszeń w formie elektronicznej. Mam jedno pytanie do pana dyrektora. Część danych, o których pan mówił, zawarto na stronach od 65 do 68 raportu, który nam przedstawiono. Zakładam, że część z tych informacji będziemy mieli okazję wysłuchać na posiedzeniu Komisji do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych. Chodzi chociażby o kwestie dotyczące aktywów państwowych kontrolowanych spółek. Wspomniał pan również o kontroli przeprowadzonej w KGHM. Przypomnę państwu, że to nie chodzi tylko o te 9 mld zł, o których mówił pan dyrektor. Łączne straty w wyniku tejże inwestycji, które były notowane, szacowano na blisko 20 mld zł. Mówię o tym, bo KGHM to spółka z mojego regionu i jestem tym żywo zainteresowany.

Mam trochę bardziej ogólne pytanie, nie dotyczące tych zagadnień z zakresu gospodarki i rozwoju. Na początku raportu w infografikach przedstawili państwo informacje, że złożono 61 zawiadomień do organów ścigania, w tym 45 do prokuratury w zakresie przestępstw i wykroczeń, oraz 45 zawiadomień do rzecznika dyscypliny finansów publicznych o podejrzenie naruszenia dyscypliny finansów publicznych przez 56 osób. Czy może orientuje się pan, czy dysponują państwo danymi – nie musi pan odpowiedzieć teraz – jaki jest odsetek skuteczności tych zgłoszeń? Z reguły to sprawy wielowątkowe i dość rozbudowane i postępowania toczą się przez dłuższy okres. Podobne pytanie dotyczy naruszeń dyscypliny finansów publicznych. Druga kwestia – czy zdarza się państwu przeprowadzać kontrole na skutek informacji, które docierają do państwa od tzw. *insiderów*. Czasem mówi się, że ktoś może napisać skargę na sąsiada do urzędu skarbowego. Czy otrzymują państwo informacje na temat nieprawidłowości w różnego rodzaju podmiotach i instytucjach od osób tam pracujących? Dziękuję.

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Maciej Maciejewski:

Może zacznę od tego drugiego pytania. Muszę powiedzieć, że trudno sprecyzować, czy informacje, które otrzymujemy, mogą pochodzić od – jak pan to ujął – *insiderów* czy osób, które pracują w instytucji, w której dochodzi do nieprawidłowości. Nawet jeśli nie są to anonimowe informacje czy skargi, często te osoby się nie umocowują, tylko przedstawiają z imienia i nazwiska. Aż tak głęboko nie dochodzimy. Oczywiście jest tego sporo. Ogólnie, nie rozróżniamy kategorii źródeł. Na wszystkie zgłoszenia, które są podpisane z imienia i nazwiska, jest udzielana odpowiedź. Wszystkie są oczywiście wykorzystywane w bieżącym monitorowaniu obszarów ryzyka i brane pod uwagę przy planowanych kontrolach lub wykorzystywane w kontrolach, które już się toczą. Jeśli chodzi o skuteczność naszych zawiadomień, muszę powiedzieć, że trudno mi się wypowiedzieć w skali izby. Nie mam takich danych. Być może są takie wyliczenia. Natomiast mogę

powiedzieć z praktyki departamentu. Wspomniałem już tutaj, że w zeszłym roku złożyliśmy sześć takich zawiadomień. Tutaj, jak pan raczył wspomnieć, sytuacja jest taka, że w przypadku czterech z nich sprawy nadal się toczą. Trzeba spojrzeć przynajmniej dwa lata wstecz, aby przygotować takie zestawienie statystyczne. Te cztery sprawy nadal się toczą, ale z dwóch zawiadomień, właśnie w sprawie KGHM i utrudniania kontroli. W obu przypadkach prokuratura umorzyła postępowanie. W jednym z nich odwołaliśmy się skutecznie i postępowanie zostało wznowione. Sprawa nadal się toczy. To jest to, co mogę w tej chwili przedstawić państwu z perspektywy Departamentu Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Wojciech Zubowski (PiS):

Dziękuję bardzo. Czy ktoś z osób obecnych na sali chciałby jeszcze zabrać głos? Nie mamy też, jak rozumiem, żadnych zgłoszeń elektronicznych. Czy jest w takim razie sprzeciw wobec przyjęcia pozytywnej opinii o sprawozdaniu z działalności NIK w 2019 r., druk nr 522? Sprzeciwu nie słyszę. Stwierdzam, że Komisja przyjęła pozytywną opinię.

Szanowni państwo, na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny posiedzenia Komisji. Zamykam posiedzenie. Dziękuję. Oczywiście dziękujemy również panu dyrektorowi.